

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån

Agenda 2030

Revisionsrapport

Vänersborgs kommun

KPMG AB

2020-12-17

Antal sidor 18

KPMG AB

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

2020-12-17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Projektorganisation	4
2.5	Metod	4
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete	6
3.1.1	Mål och delmål i Agenda 2030	6
3.1.2	Vänersborgs kommuns ansvarsfördelning avseende hållbarhet	7
3.1.3	Kommunövergripande mål och ambitioner för hållbarhet	7
3.1.4	Bedömning	10
3.2	Integrering av hållbarhet i kommunens styrning, ledning och verksamhetsutveckling	11
3.2.1	Väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030	11
3.2.2	Identifiering av relevanta mål och delmål i Agenda 2030 för kommunstyrelsen, nämnderna och deras verksamheter	12
3.2.3	Mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen	13
3.2.4	Kommunstyrelsens och nämndernas arbete för att integrera Agenda 2030	14
4	Slutsatser och rekommendationer	17
5	Bilaga: Källförteckning	19

1 Sammanfattning

KPMG har av Vänersborgs kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030 i kommunens verksamheter. Vår sammanfattande bedömning är att kommunen inte har haft tillräckliga förutsättningar för detta.

Den övergripande granskningsfrågan har varit om kommunstyrelsen har integrerat Agenda 2030 i sin styrning, utveckling och uppföljning av verksamheten, med särskilt fokus på den miljömässiga dimensionen i form av mål 6-7, samt 11-15. Vår bedömning är att kommunen inte har det.

Det finns brister när det gäller förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030 i kommunens verksamheter, men kommunstyrelsen och nämnderna har under 2020 lagt en grund för att möta dem. Vi bedömer att de nya inriktningsmålen tillsammans med arbetet som kommit igång i den politiska samverkansgruppen för hållbarhet och miljö, tjänstepersonsgruppen för miljö och kommunledningsgruppen ger en god grund för det fortsatta arbetet. Det ger förutsättningar för att integrera Agenda 2030 och styrdokument som miljöprogrammet och "klimatstrategin" i kommunens styrmodell och ordinarie processer för att planera, styra och följa upp nämndernas verksamhet och budget. Samtidigt har varken kommunstyrelsen eller någon nämnd ett utpekad ansvar i sitt reglemente för att leda och samordna arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 i kommunen. Det finns också behov av att utveckla kommunens kommunikation i hållbarhetsarbetet, både internt och externt med kommuninvånarna och andra lokala aktörer.

Vår bedömning är:

- Att kommunstyrelsen och nämnderna inte genomfört väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030, inklusive dess miljömål.
- Att kommunstyrelsen och nämnderna inte identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten. Det gäller därmed även agendans miljömål.
- Att kommunstyrelse och nämnderna inte formulerat egna mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen, men att de nya inriktningsmålen innebär att de formulerat förväntade resultat som i större utsträckning är i linje med agendan.
- Att det som en del av kommunens kärnverksamheter finns ett praktiskt arbete i förvaltningarna som bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det redovisas därmed i den ordinarie återsrapporteringen till nämnderna. Vår bild är dock att arbetet, i likhet med Agenda 2030-arbetet generellt i kommuner och regioner, inte svarar upp emot den ambitionshöjning som agendan innebär.
- Att förvaltningarnas kunskap och kompetens ännu inte är tillräckligt tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

2020-12-17

Med utgångspunkt från våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen får i uppdrag att föreslå ett förtydligande av sitt reglemente omfattande en tydlig styrande, ledande och samordnande roll för kommunens hållbarhetsarbete.
- Att kommunstyrelsen tydliggör uppdraget och mandatet för tjänstepersonsgruppen för miljöprogrammet och förvaltningarnas representanter
- Att kommunstyrelsen och nämnderna genomför väsentlighetsanalyser och identifierar vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten. I detta arbete bör kommunens miljöprogram och andra relevanta styrdokument användas som fördjupad vägledning.
- Att kommunstyrelsen och nämnderna inför arbetet med verksamhetsplan och budget 2022 använder väsentlighetsanalyser tillsammans med kommunens miljöprogram och andra relevanta styrdokument för att utifrån inriktningsmålen identifiera och formulera mätbara förväntade resultat. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär, inte minst miljömässigt.
- Att kommunstyrelsen tar fram en grundläggande utbildning med fokus på praktisk tillämpning som respektive nämnd kan anpassa till sin egen verksamhet för att konkretisera hållbarhetsarbetet utifrån medarbetarnas vardag.
- Att kommunstyrelsen tar fram en övergripande kommunikationsstrategi till stöd för genomförandet av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030, liksom kommunikationsplaner till stöd för genomförandet av andra styrdokument såsom miljöprogrammet och den kommande klimatstrategin.

2 Inledning/bakgrund

KPMG har av revisorerna i Vänersborgs kommun fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030.

Vänersborgs kommun ingår i ett nätverk av kommuner och regioner som arbetar med Agenda 2030 och de globala målen och kan på så vis få inspiration och erfarenhetsutbyte i arbetet. Målet är att det ska skapa bättre förutsättningar och möjligheter för kommunens invånare. Agenda 2030 ska vara utgångspunkt i kommunens styrning och vägledande i planerings- och utvecklingsarbetet. På så sätt skapas förutsättningar för att hållbarhetsarbetet genomsyrar all verksamhet och att arbetet bedrivs långsiktigt.

FN:s medlemsländer antog 2015 Agenda 2030 för att möta de stora hållbarhetsutmaningar som världen står inför miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Alla länder har ett ansvar för att bidra till att agendans mål och delmål uppnås och den regionala och lokala nivån har en avgörande betydelse för genomförandet. Regeringens Agenda 2030-delegation konstaterar att arbetet behöver bygga på den lokala självstyrelsen om det ska få kraft och bli långsiktigt hållbart. Vidare är flera av kommunens och regionernas grunduppdrag enligt lag (t.ex. inom skola, vård, omsorg och samhällsplanering) direkt eller indirekt kopplade till specifika delmål i agendan. Agenda 2030-delegationen bedömer i sitt slutbetänkande det därför som angeläget att kommuner och regioner integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning. Behovet av en sådan inriktning bekräftas i en rapport från Statskontoret om genomförandet av Agenda 2030 i kommuner, regioner och myndigheter, samt i regeringens proposition om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (2019/20:188).

Med utgångspunkt från kommunernas grundlagsfästa skyldighet att främja hållbar utveckling¹, konstaterar regeringen att det är på den lokala och regionala nivån som både globala åtaganden och nationella mål omsätts i praktisk handling. Kommuner och regioner bär därmed en stor del av ansvaret för att genomföra Agenda 2030, med möjlighet att utifrån sina respektive förutsättningar och utmaningar definiera och prioritera genomförandet.

Mot denna bakgrund bedömer revisorerna i Vänersborgs kommun att en granskning bör göras av integreringen av Agenda 2030 i kommunens ordinarie styrning och kommunens verksamheter. Särskilt fokus kommer att ligga på de av agendans mål som är särskilt inriktade på miljömässig hållbarhet. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030 i kommunens verksamheter.

Den övergripande revisionsfrågan har varit om kommunstyrelsen har integrerat Agenda 2030 i sin styrning, utveckling och uppföljning av verksamheten, med särskilt fokus på den miljömässiga dimensionen i form av mål 6-7 samt 11-15.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

¹ Regeringsformen (1974:152), 1 kap. 2§ "Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer."

2020-12-17

- Har kommunstyrelse/nämnder genomfört väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030?
- Har kommunstyrelse/nämnder identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten?
- Har kommunstyrelse/nämnder formulerat egna mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen?
- Har kommunstyrelse/nämnder ett ändamålsenligt och effektivt arbete för att integrera Agenda 2030?
- Finns det ett praktiskt arbete i förvaltningarna relaterat till Agenda 2030 och på vilket sätt återrapporteras det i så fall till nämnd?
- Är förvaltningarnas kunskap och kompetens tillräckligt väl tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030?

2.2 Avgränsning

Granskningen har omfattat integreringen av Agenda 2030 i styrning och verksamhet utifrån ett kommunövergripande perspektiv, med särskilt fokus på den miljömässiga hållbarhetsdimensionen.

2.3 Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som används vid granskningen för att avgöra om bolaget har en ändamålsenlig och effektiv styrning och uppföljning. I denna granskning har revisionskriterierna varit:

- Kommunallagen, 6 kap § 6
- Mål och resursplan 2020-2022
- Miljöprogram 2030

2.4 Projektorganisation

Granskningen har utförts av Anna Giotas-Sandquist, verksamhetsrevisor. Liz Gard, certifierad kommunal yrkesrevisor, har deltagit i granskningen som kvalitetssäkrare.

2.5 Metod

Granskningen har omfattat dokumentstudier, skriftliga frågor till samtliga förvaltningschefer, samt digitala intervjuer med följande funktioner:

- Kommunstyrelsens ordförande och ordförande i samhällsbyggnadsnämnden, samt tillika ledamot respektive vice ordförande i den politiska samordningsgruppen för hållbar utveckling och miljö
- Kommundirektör och central miljöstrateg
- Miljö- och hälsoskyddschef, plan- och bygglovschef, kommunekologer, planarkitekt
- Miljö- och byggnadsförvaltningschef

KPMG AB

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

2020-12-17

Alla intervjuer utom den sista har genomförts i grupp. Samtliga personer som har intervjuats respektive lämnat svar på de skriftliga frågorna har getts möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktainnehåll.

3 Resultat av granskningen

Nedan redovisas våra iakttagelser med utgångspunkt från de genomförda dokumentstudierna och intervjuerna.

3.1 Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete

Förväntningarna på och ambitionerna i landets kommuner är ofta höga när det gäller hållbarhet. Kommunerna har sedan länge tydliga uppdrag att forma ett hållbart samhälle och är drivande i det svenska hållbarhetsarbetet, inte minst genom sina lagstadgade grunduppdrag. Det gäller bland annat genomförandet av de globala målen i FN:s Agenda 2030. Ofta finns också kommunövergripande policys och strategier inom områden såsom miljö. Det finns en bred samsyn om att detta slags ambitioner behöver omsättas i ordinarie styrning, ledning och verksamhetsutveckling för att kunna uppnås. Såväl Agenda 2030-delegationen, som Statskontoret och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) pekar på vikten av att integrera mål och uppföljning kopplat till Agenda 2030 i ordinarie styrsystem för att uppnå faktiska resultat.²

Vänerns kommun har tydliggjort sina hållbarhetsambitioner kopplat till Agenda 2030 bland annat genom ett beslut i kommunstyrelsen i november 2019 om att ansöka om deltagande i utbildnings- och kommunikationsprojektet Glokala Sverige. Syftet med Glokala Sverige är att öka kunskap och engagemang kring Agenda 2030 med tjänstepersoner, förtroendevalda och civilsamhälle som målgrupper. Enligt kommunens webbsida ska "Agenda 2030 (...) vara utgångspunkt i kommunens styrning och vägledning i planerings- och utvecklingsarbete. På så sätt skapas förutsättningar för att hållbarhetsarbetet genomsyrar all verksamhet och att arbetet bedrivs långsiktigt."³

Nedan tas Agenda 2030 kort upp. Därefter följer en närmare beskrivning av viktiga förutsättningar för kommunens hållbarhetsarbete såsom ansvarsfördelning, mål och ambitioner inom hållbarhet, med särskilt fokus på den miljömässiga dimensionen.

3.1.1 Mål och delmål i Agenda 2030

Agenda 2030 innehåller 17 mål och 169 delmål omfattande miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Denna granskning har ett särskilt fokus på miljö och nedan följer därför agendans "miljöinriktade" mål:

6. Rent vatten och sanitet för alla: Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

7. Hållbar energi för alla: Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

² Se bl.a. Agenda 2030-delegationen (2019) *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning, världens möjlighet* SOU 2019:13, Statskontoret (2019) *Delrapport: Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner*, SKR (2019) *Webb rapport: Ledarskap för hållbar utveckling* <https://rapporter.skl.se/ledarskap-for-hallbar-utveckling.html> och SKR (2019) *Vägledning för jämställdhetsintegrering* <https://skr.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamstallldhet/jamstallldhet/vagledningjamstalldetsintegrering.15833.html>

³ <https://www.vanersborg.se/bygga-bo--miljo/samhallsutveckling-och-hallbarhet/agenda-21-och-agenda-2030/glokala-sverige.html> 2020-10-29

KPMG AB

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

2020-12-17

11. Hållbara städer och samhällen: Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
12. Hållbar konsumtion och produktion: Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster
13. Bekämpa klimatförändringarna: Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser
14. Hav och marina resurser: Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
15. Ekosystem och biologisk mångfald: Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

3.1.2 Vänersborgs kommuns ansvarsfördelning avseende hållbarhet

Kommunstyrelsens ansvarar i enlighet med sitt reglemente bland annat för att leda och samordna flera hållbarhetsfrågor som omfattas av målen i Agenda 2030 såsom utvecklingen av den kommunala demokratin, arbetet för att nå de lokala miljö- energi- och klimatmålen samt integrations-, folkhälso-, säkerhets- och tillgänglighetsfrågor. Andra nämnder ansvarar utifrån sina kärnuppdrag för andra områden som återfinns som mål i Agenda 2030, till exempel utbildning. Varken kommunstyrelsen eller någon annan nämnd har i sina reglementen dock något utpekade ansvar för att leda och samordna arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 i sin helhet i kommunen. 2019 utsågs däremot en politisk samverkansgrupp för hållbar utveckling och miljö vilken är vald av kommunstyrelsen till och med 2022. I enlighet med reglerna för gruppen består den av fyra ledamöter från den styrande konstellationen respektive oppositionen, varav minst hälften ska vara ordinarie ledamöter eller ledamöter från kommunstyrelsen samt utsedda tjänstemannafunktioner. Gruppens huvuduppdrag är bl.a. att "omvärldsbevaka, initiera och driva strategiska miljö- och hållbarhetsfrågor". På tjänstepersonsnivå ligger det kommunövergripande ansvaret för arbetet på kommunstyrelseförvaltningens avdelning för hållbar utveckling. Sedan 2019 finns även en förvaltningsövergripande tjänstepersonsgrupp för att implementera miljöprogrammet i samtliga verksamheter.

3.1.3 Kommunövergripande mål och ambitioner för hållbarhet

Nedan sammanfattas kommunens övergripande mål och ambitioner rörande hållbarhet med särskilt fokus på den miljömässiga dimensionen.

3.1.3.1 Miljöprogram 2030

Kommunfullmäktige antog 2016 ett miljöprogram. Det beskriver ett önskat framtidsscenario för år 2030 och anger en övergripande målbild för det kommunala arbetet. Programmet är uppdelat i fyra fokusområden: *Grönskande stad och land*, *Vatten i världsklass*, *Trygg miljö för stora och små*, samt *Klimatsmart i alla led*. Programmet bygger till stor del på de nationella och regionala miljömålen samt på existerande kommunala planer och program, vilket framgår av bilden nedan.

En genomgång av miljöprogrammets mål i relation till Agenda 2030 visar att det också övergripande adresserar agendans miljömässiga mål, varav mål 14 om *Hav och marina resurser* indirekt.

Alla kommunens nämnder ansvarar för att följa alla delar av miljöprogrammet, men huvudansvariga nämnder är utsedda för de olika områdena. Nämnderna ska årligen ta fram förväntade resultat och deras förvaltningar ta fram aktiviteter för dessa områden samt lösningar för hur målbilden ska kunna nås. Byggnadsnämnden, Miljö- och hälso-skyddsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen är huvudansvariga för merparten av målen, medan barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt kultur- och fritidsnämnden har huvudansvar för ett mål var. Huvudansvaret är i flera fall fördelat på mer än en nämnd.

Programmet innehåller två slags mätbara mål för kommunen: miljörelaterade mål som ligger i verksamheternas grunduppdrag samt förväntade resultat i fullmäktiges årliga mål- och resursplan. Måluppfyllelsen ska redovisas och följs upp årligen i kommunens styr- och ledningssystem. Alla nämnder ska redovisa sina resultat i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning. Granskningen visar dock att det inte finns några fastslagna mått för uppföljning av måluppfyllelsen och i intervjuerna bekräftas att målen de facto inte är mätbara. Av minnesanteckningar från kommunens tjänstepersonsgrupp för miljöprogrammet framgår att det finns förslag till indikatorer men att flertalet inte upplevs som ändamålsenliga och att de därför inte har använts för uppföljning. Därmed har uppföljningen endast omfattat genomförande av aktiviteter, utifrån den miljöhandlingsplan som kommunens miljöstrateg årligen sammanställer omfattande förväntade resultat, mål i grunduppdrag och aktiviteter. Handlingsplanen följs upp i en årlig miljöredovisning.

I miljöhandlingsplanen för 2019 redovisas en rad aktiviteter av relevans för de miljömässiga målen i Agenda 2030. Handlingsplanen omfattar även aktiviteter som också rör social hållbarhet, bl.a. kopplat till målen om *Hälsofrämjande miljöer* och *Naturen runt knuten*. Exempel på aktiviteter är att trygghetsaspekter ska belysas i planbeskrivning, start av fritidsbank och tillgänglighetsanpassning av badplats och busshållplats. Av 2019 års uppföljning i miljöredovisningen framgår bland annat också att ett förslag till *strategi för fossilfritt Vänersborg 2030* togs fram under året. Strategin omfattar två delar; transporter och resor samt el och uppvärmning. Strategin planerades att antas i

2020-12-17

slutet av 2020 men arbetet har enligt intervjuerna blivit fördröjt för att anpassa dokumentet till kommunens nya riktlinjer för styrdokument. Det förväntas läggas fram för beslut i början av 2021.

Från och med 2020 sammanställs en miljöaktivitetsplan istället för en miljöhandlingsplan. Av den framgår utöver förvaltningarnas planerade aktiviteter att Vänersborgs kommun arbetar med de globala hållbarhetsmålen genom Agenda 2030 och att kommunen deltar i Glokala Sverige. I flera intervjuer framförs dock att det är oklart hur miljöprogrammet och de övriga styrdokumenterna inom miljöområdet förhåller sig både till Agenda 2030 och varandra. I en intervju framhölls dock avfallsordningen som ett undantag då den kopplar an direkt både till Agenda 2030, de nationella miljömålen och kommunens miljöprogram. Flera lyfter samtidigt behov av att ”paketera om de många styrdokumenterna inom miljöområdet och få in dem i den systematiska uppföljningen.”

3.1.3.2 Mål- och resursplan 2020 - 2022

Kommunens mål- och resursplan inleds med kommunens vision som fastställdes av fullmäktige 2013: *Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet*. Visionen ska vara ledstjärna för all kommunal verksamhet och genomsyra hela organisationen. Mål- och resursplanen innehåller dock inga mål eller ambitioner kopplade till Agenda 2030.

2013 fastställde fullmäktige övergripande inriktningsmål för kommunen vilka är inordnade under fem områden: invånare, samhällsutveckling, ekonomi, verksamhetsutveckling och medarbetare. Flera inriktningsmål rör social respektive ekonomisk hållbarhet. Ett rör miljömässig hållbarhet i form av *energieffektiva boenden*.

Med utgångspunkt från inriktningsmålen ska nämndernas fastställa förväntade resultat och förvaltningarna arbeta in aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det för nämnderna i mål- och resursplanen 2020 - 2022 överlag anges förväntade resultat som rör social respektive ekonomisk hållbarhet, men att ingen av dem har förväntade resultat för miljömässig hållbarhet. Samhällsbyggnadsnämnden har dock angett följande förväntade resultat för att svara upp emot miljömässig hållbarhet: ”Medarbetarnas medvetenhet om sin roll kopplad till ’Miljöprogram 2030’ ska öka.” I likhet med den övergripande mål- och resursplanen, kopplar ingen av nämnderna an till Agenda 2030 i sina mål.

3.1.3.3 Mål- och resursplan 2021 - 2024

I oktober 2019 fastställde fullmäktige nya inriktningsmål som börjar gälla 1 januari 2021:

- I Vänersborgs kommun ska det finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv
- Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier
- Enklare och kortare vägar att starta och etablera företag
- Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan
- Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet
- Sjukfrånvaron bland våra medarbetare ska minska

2020-12-17

De nya inriktningsmålen kopplar heller inte an till Agenda 2030, men alla intervjuade uppger att de ger bättre förutsättningar för att identifiera förväntade resultat kopplat till hållbarhet. Det gäller inte minst målet om "en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan". Inför 2021 finns nu ett 15-tal förväntade resultat på nämndnivå i form av indikatorer med målvärden som det sedan ska kopplas aktiviteter till.

3.1.3.4 Övriga iakttagelser

Sammanfattningsvis uppger de intervjuade att kommunstyrelsen och nämnderna ännu inte har ett ändamålsenligt och effektivt arbete för att integrera Agenda 2030. Flera av dem pekar på behovet av att ledningen och styrningen utgår från kommunstyrelsen och vikten av en tydlig samordnande roll för kommunstyrelsen. Vidare understryks vikten av att integrera arbetet i kommunens styrmodell där de nya inriktningsmålen beskrivs ge en bra grund och där flera tror att de kommer att få ännu mer genomslag i arbetet med mål- och resursplanen för 2022. Flera intervjuade påpekar dock att det inte är tydligt att Agenda 2030-målen ingår i de nya inriktningsmålen, samtidigt som en ny särskild Agenda 2030-modul i verksamhetssystemet Stratsys kommer att tas i bruk som stöd för att tydliggöra detta i nämndernas verksamhetsplanering och uppföljning. Det finns också en farhåga om att kommunen tappar viktig tid där den försenade "klimatstrategin" för ett fossilfritt Vänersborg lyfts som exempel, liksom att "det blir som tidigare att nämnderna var och en bara plockar någon liten grej ur de stora breda målen". Här finns dock ett pågående arbete i kommunledningsgruppen med att samordna nämndernas förväntade resultat för att uppnå effekt.

Slutligen framhölls i intervjuerna betydelsen av och potentialen i att arbetet nu kommit igång både i den politiska samverkansgruppen och tjänstepersongruppen för genomförandet av miljöprogrammet, liksom kommunledningsgruppen som under året återkommande behandlat nämndernas förväntade resultat 2021, Agenda 2030 och förslag till klimatlöften (se avsnitt 3.2.3.). Intervjuerna vittnar dock om att kommunikationen behöver förbättras för att uppnå den kunskap och förankring som behövs både i kommunens verksamheter och gentemot medborgarna, om hållbarhetsmålen ska kunna uppnås. Flera efterfrågar också ett tydligare uppdrag och mandat för tjänstepersonsgruppen, bland annat när det gäller möjligheten att representera respektive förvaltning.

3.1.4 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna delvis har förutsättningar för ett ändamålsenligt och effektivt arbete för att integrera Agenda 2030. Det finns otydlighet när det gäller ansvaret för att övergripande leda och samordna hållbarhetsarbetet, och brister i implementering av fullmäktiges mål och ambitioner i nämndernas styrning och uppföljning. Kommunstyrelsen och nämnderna har under 2020 dock lagt en grund för att möta dem.

Vi bedömer att kommunens nya inriktningsmål tillsammans med det arbete som kommit igång i den politiska samverkansgruppen för hållbarhet och miljö, tjänstepersonsgruppen för miljö och kommunledningsgruppen ger en god grund för det fortsatta arbetet. Det ger förutsättningar för att integrera Agenda 2030 och fördjupade styrdokument såsom miljöprogrammet och den kommande "klimatstrategin" i kommunens styrmodell och dess ordinarie processer för att planera, styra och följa upp nämndernas verksamhet och budget.

2020-12-17

Samtidigt har varken kommunstyrelsen eller någon nämnd ett utpekad ansvar i sitt reglemente för att leda och samordna arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 i kommunen. Granskningen tyder också på att uppdraget för och mandatet för tjänstepersonsgruppen för miljöprogrammet och förvaltningarnas representanter i den är otydligt.

3.2 Integrering av hållbarhet i kommunens styrning, ledning och verksamhetsutveckling

Som beskrivs i bakgrunden till denna granskning, bedömer såväl regeringens tidigare Agenda 2030-delegation och Statskontoret det som angeläget att kommuner och regioner integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning. Statskontoret konstaterar att en majoritet av Sveriges myndigheter, kommuner och regioner använder Agenda 2030, men att det bara i liten utsträckning har bidragit till att utveckla deras hållbarhetsarbete. Hittills har det främst lett till enstaka insatser samt mindre och tidsbegränsade sidoprojekt. Den ambitionshöjning i hållbarhetsarbetet som genomförandet av Agenda 2030 kräver har i stor utsträckning uteblivit.

I det fåtal kommuner och myndigheter som mer grundligt har förändrat sina arbetssätt utifrån Agenda 2030, har stöd och en uttalad vilja från organisationens ledning, inte minst från den politiska ledningen, varit avgörande. Mot denna bakgrund menar Statskontoret att den högsta ledningen i kommunerna behöver ta ett mer strategiskt helhetsgrepp om Agenda 2030 för att de facto kunna bidra till dess genomförande. Samtidigt konstateras att många efterfrågar konkret stöd i hur de kan arbeta med agendan.⁴

Parallellt finns många exempel från privat sektor där företag har integrerat Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och uppföljning. Allt fler företag tydliggör genom väsentlighetsanalyser och prioriteringar i form av konkreta mål och resultatindikatorer hur de ska bidra till Agenda 2030-målen.⁵ Det utgör i allt högre grad viktiga delar i en god hållbarhetsstyrning.

3.2.1 Väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030

En väsentlighetsanalys genomförs för att definiera de viktigaste hållbarhetsfrågorna för verksamheten som grund för ett strukturerat och fokuserat arbete. En allt viktigare utgångspunkt för sådana analyser är målen och delmålen i Agenda 2030.

Som redan nämnts ska Agenda 2030 vara utgångspunkt i kommunens styrning och vägledande i planerings- och utvecklingsarbetet för att på så sätt skapa förutsättningar för att hållbarhetsarbetet genomsyrar all verksamhet och bedrivs långsiktigt. Ingen av förvaltningarna uppger i svaren på de skriftliga frågorna att deras nämnd gjort en väsentlighetsanalys som grund för arbetet.

Nämndernas presidier och förvaltningscheferna deltog i september i en kommungemensam utbildning om Agenda 2030, då det gjordes en värdering av de viktigaste målen. Den beskrivs i en intervju som "en risk- och väsentlighetsanalys där vi också prioriterade våra utmaningar", men att "den inte är dokumenterad och införd i nästa års mål- och resursplan". Vidare gjordes 2018 en kartläggning av kopplingen mellan

⁴ Agenda 2030-delegationen (2019) *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning, världens möjlighet* SOU 2019:13

⁵ KPMG (2018) *How to report on the SDG:s. What good looks like and why it matters.*

2020-12-17

kommunens arbete och Agenda 2030 där betydelsen av respektive agendamål för Vänersborgs kommun, berörda förvaltningar och enheter samt relevanta styrdokument kort beskrevs. Kartläggningen gjordes som ett externt uppdrag och enligt intervjuade har den fallit mellan stolarna i samband med kommundirektörs- och chefsbyten. Enligt intervjuerna finns också behov av att också göra en genomgång utifrån de 169 delmålen.

3.2.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna inte genomfört väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030. Däremot utgör den kartläggning som genomfördes 2018 och den analys som gjordes av den politiska och tjänstemannaledningen tillsammans med Glokala Sverige en grund för väsentlighetsanalyser på kommunstyrelse- och nämndnivå.

3.2.2 Identifiering av relevanta mål och delmål i Agenda 2030 för kommunstyrelsen, nämnderna och deras verksamheter

Merparten av förvaltningarna uppger i svaren på de skriftliga frågorna att deras nämnd inte har identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten. Några tar dock i likhet med flera intervjuade upp att Agenda 2030-utbildningen i september för nämndpresidierna och förvaltningscheferna bl.a. omfattade att prioritera gemensamma mål utifrån Agenda 2030. Som framgår nedan beskriver några förvaltningar också hur de inför 2021 tagit fram förväntade resultat som anknyter till mål och delmål i Agenda 2030.

Barn- och utbildningsförvaltningen beskriver också hur nämnden med utgångspunkt från de nya inriktningsmålen för 2021 har tagit fram förväntade resultat som brutits ned till aktiviteter, där de som hänger ihop med Agenda 2030 markeras i kommunens ledningssystem Stratsys genom en symbol. Ett exempel är fullmäktiges inriktningsmål om "en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan" där de förväntade resultaten för nämnden är "Andelen barn och elever som upplever delaktighet i undervisningen och tar ansvar i miljö- och hållbarhetsfrågor ökar".

Socialförvaltningen poängterar att flera av målen i Agenda 2030 återfinns i socialnämndens och förvaltningens lagstadgade grunduppdrag. Vidare uppges att nämnden har två miljömål där fullmäktige är uppdragsgivare: Hållbara inköp resp. Hållbar konsumtion och livsstil. Under Hållbar konsumtion och livsstil jobbar förvaltningen bl.a. för ökad användning av cyklar i hemtjänsten, användning av Skype vid vårdplanering samt projektet "Remöblera" inom arbetsmarknadsenheten. Därutöver har nämnden i sin mål- och resursplan inför 2021 arbetat in förväntade resultat som anknyter till mål och delmål i Agenda 2030.

Samhällsbyggnadsförvaltningen uppger att förvaltningschefen inför 2021 har identifierat vilka av nämndens mål som hänger samman med Agenda 2030-målen, vilket verksamheterna fått kännedom om.

3.2.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna inte har identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten.

3.2.3 Mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen

En genomgång av nämndernas verksamhetsplaner för 2020 visar att de inte har formulerat egna mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen, vilket också bekräftas i svaren på de skriftliga frågorna och intervjuerna.

Kommunledningskontoret uppger att kommunen är inne i en process för att se på hur kommunen på ett strukturerat och tydligt sätt kan arbeta med de nya inriktningsmålen som en del i Agenda 2030-arbetet och tydliggöra kopplingarna. Det gäller bl.a. inriktningsmålet om "en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan", som omfattar minskad miljöpåverkan såsom fossilberoende, nerskräpning, inköp, upphandling och konsumtion. Vidare pågår ett arbete med att utveckla och fördjupa miljöprogrammet, bl.a. genom att koppla ihop det på ett bättre och mer tydligt sätt utifrån Agenda 2030 och identifiera delmål. Arbetet utgår från diskussioner i den politiska samverkansgruppen för hållbar utveckling och Agenda 2030, bl.a. omfattande vilka delmål i Agenda 2030 som kommunen bör prioritera och hur arbetet ska följas upp. Vidare framgår av ett underlag från kommunledningsgruppen att samtliga förvaltningar tagit fram förslag till förväntade resultat utifrån de nya inriktningsmålen, vilket flera intervjuade påpekar innebär att Agenda 2030 indirekt adresseras.

Parallellt har socialnämnden utifrån inriktningsmålet om "en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan", formulerat följande förväntade resultat för 2021: att andelen resor i välfärdens utövande ska minska, samt att andelen biodrivna fordon ska öka. Nämnden har även som mål att öka användningen av välfärdsteknik och digitalisering. Med välfärdsteknik såsom e-tillsyn kan bl.a. resor i tjänsten minska. Genom användandet kan också mål som jämlikhet och möjlighet till självständigt liv förverkligas.

Barn- och utbildningsnämnden har inför 2021 också inkluderat några Agenda 2030-mål i nämndens förväntade resultat. Den har även beslutat om en resursfördelningsmodell för ökad likvärdighet mellan enheterna. I syfte att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning fördelas en del av resurserna utifrån elevernas behov/ förutsättningar.

Enligt intervjuerna finns ett behov av att göra tydliga prioriteringar i form av mål, bland annat när det gäller den miljömässiga hållbarheten. Det handlar om att inom ramen för styrmodellen göra tydliga prioriteringar inför arbetet med verksamhetsplaner och budget. Av intervjuerna framkommer att "workshopen med Lokala Sverige är ett underlag för utmaningar och förslag till prioriteringar inför budgeten 2022 – vi skulle behöva utkristallisera en handfull prioriterade mål". Samtidigt pågår en diskussion om vikten av att hitta "rätt" mått både på politisk nivå och på tjänstepersonsnivå: "Det är jättebra om vi kan hitta bra mått, men ännu viktigare att inte välja fel så att vi styr arbetet i fel riktning. Vi behöver plocka fram några mått som är givet bra och styra mot dem."

Ett arbete har också pågått i kommunen inför beslut om klimatlöften som tagits fram av Västra Götalandsregionen. Arbetet beskrivs å ena sidan som ett gott exempel på en snabb process, å andra sidan som ett arbete som riskerar att bli ett "eget spår" utanför övriga prioriteringar i den ordinarie styr- och budgetprocessen." Det finns också farhågor om att de främst sätter fokus på sådant som kommunen redan gör och inte innebär en reell uppväxling av arbetet. Samtidigt påpekade en intervjuad att det också tydliggör vad kommunen inte gör, där exempelvis kommunen fått en "röd markering" för att den ännu inte arbetar med en koldioxibudget.

2020-12-17

3.2.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna inte har formulerat egna mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen, men att de nya inriktningsmålen innebär att de inför 2021 formulerat förväntade resultat som i större utsträckning är i linje med agendan.

3.2.4 Kommunstyrelsens och nämndernas arbete för att integrera Agenda 2030

Nedan beskrivs pågående arbete och utvecklingsbehov i kommunstyrelsen och nämnderna.

3.2.4.1 Praktiskt arbete i förvaltningarna och deras verksamheter relaterat till Agenda 2030

Alla förvaltningar ger i svaren på de skriftliga frågorna eller i intervjuer exempel på praktiskt arbete som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 samt hur det redovisas till nämnden. Nedan sammanfattas detta utifrån svaren på de skriftliga frågorna.

Kommunledningsförvaltningen hänvisar till arbetet med Miljöprogram 2030 och sitt ansvar för att utveckla, driva och leda miljöarbetet tillsammans med den förvaltningsövergripande arbetsgruppen, där framtagandet av den årliga aktivitetsplanen och redovisning av miljöarbetet är viktiga delar. Förvaltningen beskrivs dock vara inne i en process med syfte att förbättra och utveckla arbetet och strukturen, samt hitta en samsyn kring hur arbetet ska redovisas, där både "mjuka och hårda värden" uppges vara viktiga.

Barn- och utbildningsförvaltningen uppger att den utöver arbetet med att ta fram förväntade resultat inför 2021 inte uttalat integrerat Agenda 2030 i andra delar. Förvaltningen påpekar dock att mycket av det arbete som görs inom nämndens verksamheter är inom ramen för Agenda 2030, men att det inte är "paketerat på det sättet". Nämndens uppdrag är att alla barn i Vänersborg ska ha en god utbildning, vilket tar sig uttryck i de delar som nämnden valt att arbeta med utifrån de lokala förutsättningarna.

Förvaltningen arbetar därmed med flera av målen, där ett exempel är arbetet med tillgängliga lärmiljöer (mål 3, 4, 5). Ett annat exempel är jämställdhet (mål 5) där resultat både vad gäller kunskapsresultat och upplevelser analyseras och eventuella könsskillnader noteras för att möta eventuella behov på ett bra sätt. Agenda 2030 särredovisas inte till barn- och utbildningsnämnden utan dessa mål ingår i förvaltningens redovisning utifrån förväntade resultat och fokusområden som i sin tur hjälper till att redovisa inriktningsmålen.

Kultur- och fritidsförvaltningens beskriver hur dess verksamheter i sina grunduppdrag är direkt kopplade till Agenda 2030. Exempel är aktivt arbete med jämställdhet, inkludering, välbefinnande, hälsa, rörelse och aktiv fritid inom fritidsgårds-, och övriga fritid- och kulturverksamheter.

Miljö- och byggnadsförvaltningen ger exempel på praktiskt arbete inom ramarna för miljö- och hälsoskyddsnämndens och byggnadsnämndens uppdrag kopplat till föreordnad mark, kulturmiljövårdsprogram, naturvårdsprogram, planering, tillsyn med mera.

2020-12-17

Förvaltningen uppgav att åiterrapporteringen av detta arbete till nämnden görs som separata ärenden utan anknytning till Agenda 2030.

Socialförvaltningen uppger att den deltar i de olika kommungemensamma arbeten och aktiviteter som initieras såsom kommunens miljöprogram, fossilfritt Vänersborg och Klimatlöfte 2030. Ett exempel är att förvaltningen 2019 genomförde en total översyn och kartläggning av kostnader och utnyttjandet av bilarna i sin fordonspark. Inom ramen för klimatlöftet är målet att minst hälften av förvaltningens fordon inom några år ska drivas av biogas och resterande ska vara hybrider av olika modeller. Vidare framhåller förvaltningen att socialnämnden i sitt grunduppdrag har att arbeta med frågor kring hälsa och social hållbarhet. I detta arbete samverkar socialförvaltningen med flera förvaltningar och även andra huvudmän, bland annat inom hälso- och sjukvården.

Det arbete som är kopplat till mål och förväntade resultat redovisas regelbundet till socialnämnden. Pågående arbeten rapporteras även under punkten "Förvaltningschefens information" till socialnämnden. Åiterrapportering sker också vid olika nätverksmöten och i arbetsgrupper.

3.2.4.2 Utvecklingsbehov för att säkerställa att förvaltningarna och dess verksamheter har ett ändamålsenligt och effektivt arbete för att integrera Agenda 2030

En av de intervjuade uttrycker att "det alltid saknas kompetens, men det som begränsar miljö- och hållbarhetsarbetet i kommunen nu är snarare brist på styrning, samordning, organisering och kompetens." Detta går också igen i svaren på de skriftliga frågorna där följande tas upp:

- Behov att sprida kunskapen kring Agenda 2030 och kommunens miljöprogram och integrera det i det dagliga arbetet samt lyfta det i samband med verksamhetsplanering, så att det verkligen implementeras och blir en del av arbetet och inte ses som något "extra". I detta är både den politiska samverkansgruppen och den förvaltningsövergripande arbetsgruppen viktiga.
- behov av en kommungemensam struktur för hur arbetet ska genomföras, integreras i verksamheterna och därefter åiterrapporteras.
- behov av att koppla "berört arbete till kommunala delmål och förslagsvis regionala diton".
- Behov av gemensamma aktiviteter över förvaltningsgränserna.

Ett annat utvecklingsområde som lyftes i intervjuerna är vikten av koncernperspektiv för att få med bolagen i arbetet, via ägardirektiven och/eller riktade mål från kommunfullmäktige.

3.2.4.3 Utvecklingsbehov för att säkerställa tillräcklig kunskap och kompetens i förvaltningarna för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030

I intervjuerna framkommer ett behov av ökad kunskap och kompetens både bland förtroendevalda i nämnderna och medarbetarna i kommunens verksamheter: "Det är ett nytt sätt att tänka och kunskapen finns inte på alla nivåer ännu – om hur man kan över-

2020-12-17

sätta det till sitt arbete vid sitt skrivbord eller i sin verksamhet.” Några förvaltningar anger i svaren på de skriftliga frågorna också utvecklingsbehov för att säkerställa tillräcklig kunskap och kompetens. Som framgår nedan skiljer dessa delvis från varandra.

Kommunledningsförvaltningen uppger att kommunen är inne i en process för att utveckla arbetet med Agenda 2030. Genom deltagandet i Glokala Sverige har alla förvaltningars presidier och förvaltningschefer samt nyckelfunktioner fått utbildning. Delar av den politiska samverkansgruppen för hållbar utveckling och miljö har även deltagit i SKR:s utbildningar i att *Leda och styra med Agenda 2030* samt användning av Kolada, kommun- och landstingsdatabasen som bland annat omfattar indikatorer för Agenda 2030 på kommunal nivå. Samtidigt uppger förvaltningen att det återstår en del utvecklingsarbete för att implementera processerna i samtliga förvaltningar och ser behov av att utbilda medarbetare och informera om Agenda 2030 och kommunens miljöprogram på ett systematiskt sätt.

Barn- och utbildningsförvaltningen framhåller sin kompetens inom flera av Agenda 2030's målområden. Dess kärnverksamhet arbetar med många delar utifrån statliga styrdokument och riktlinjer och det pågår ett aktivt internt arbete med Agenda-målen 3, 4, 5, 8, 10 och 16. Arbetet med barn och elever uppges omfatta mål 1 - 16 för att utveckla barn och elevers kompetens och förståelse och hjälpa dem att bli framtida goda samhällsmedborgare.

Kultur- och fritidsförvaltningen ser behov av en kommungemensam struktur för hur arbetet ska genomföras, integreras i verksamheterna och därefter återrapporteras. Förvaltningen upplever att mycket precis har startat med bland annat utbildningsinsatserna inom ramen för Glokala Sverige.

Miljö- och byggnadsförvaltningen ser behov av kompetens för att koppla förvaltningens arbete till kommunala och regionala delmål, till exempel utifrån kommunens kultur- miljö- och miljövårdsprogram och arbetet med förorenad mark.

Socialförvaltningen ser positivt på att delta och medverka i de aktiviteter som genomförs, för att säkerställa att det finns en tillräcklig kunskap och kompetens inom området.

3.2.4.4 Bedömning

Vår bedömning är att det som en del av kommunens kärnverksamheter finns ett praktiskt arbete i förvaltningarna som bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det redovisas därmed i den ordinarie återrapporteringen till nämnderna. Vår bild är dock att arbetet i likhet med Statskontorets generella slutsats om Agenda 2030-arbetet i kommuner och regioner hittills inte svarar upp emot den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär. Vidare är ett utvecklingsområde att involvera bolagen i arbetet, via ägardirektiven och/eller riktade mål från kommunfullmäktige.

Granskningen visar också på ett behov av kompetensutveckling både för politiker och medarbetare. Förvaltningarnas kunskap och kompetens är därmed inte tillräckligt tillgodosett för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

4 Slutsatser och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen inte har haft tillräckliga förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030 i kommunens verksamheter, men att kommunstyrelsen och nämnderna under 2020 lagt en grund för att möta de brister som finns.

Vi bedömer att de nya inriktningsmålen tillsammans med arbetet som kommit igång i den politiska samverkansgruppen för hållbarhet och miljö, tjänstepersonsgruppen för miljö och kommunledningsgruppen ger en god grund för det fortsatta arbetet. Det ger förutsättningar för att integrera Agenda 2030 och styrdokument som miljöprogrammet och "klimatstrategin" i kommunens styrmodell och ordinarie processer för att planera, styra och följa upp nämndernas verksamhet och budget. Samtidigt har varken kommunstyrelsen eller någon nämnd ett utpekat ansvar i sitt reglemente för att leda och samordna arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 i kommunen. Det finns också behov av att utveckla kommunens kommunikation i hållbarhetsarbetet, både internt och externt med kommuninvånarna och andra lokala aktörer.

Den övergripande granskningsfrågan har varit om kommunstyrelsen har integrerat Agenda 2030 i sin styrning, utveckling och uppföljning av verksamheten, med särskilt fokus på den miljömässiga dimensionen i form av mål 6-7, samt 11-15. Vår bedömning är att kommunen inte har det. Vidare är vår bedömning:

- Att kommunstyrelsen och nämnderna inte genomfört väsentlighetsanalyser utifrån målen och delmålen i Agenda 2030, inklusive dess miljömål.
- Att kommunstyrelsen och nämnderna inte identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten. Det gäller därmed även agendans miljömål.
- Att kommunstyrelse och nämnderna inte formulerat egna mål och mått för uppföljning utifrån Agenda 2030-målen, men att de nya inriktningsmålen innebär att de formulerat förväntade resultat som i större utsträckning är i linje med agendan.
- Att det som en del av kommunens kärnverksamheter finns ett praktiskt arbete i förvaltningarna som bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Det redovisas därmed i den ordinarie återrapporteringen till nämnderna. Vår bild är dock att arbetet i likhet med Agenda 2030-arbetet generellt i kommuner och regioner inte svarar upp emot den ambitionshöjning som agendan innebär.
- Att förvaltningarnas kunskap och kompetens ännu inte är tillräckligt tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

KPMG AB

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

2020-12-17

Med utgångspunkt från våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen får i uppdrag att föreslå ett förtydligande av sitt reglemente omfattande en tydlig styrande, ledande och samordnande roll för kommunens hållbarhetsarbete.
- Att kommunstyrelsen tydliggör uppdraget och mandatet för tjänstepersonsgruppen för miljöprogrammet och förvaltningarnas representanter
- Att kommunstyrelsen och nämnderna genomför väsentlighetsanalyser och identifierar vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten. I detta arbete bör kommunens miljöprogram och andra relevanta styrdokument användas som fördjupad vägledning.
- Att kommunstyrelsen och nämnderna inför arbetet med verksamhetsplan och budget 2022 använder väsentlighetsanalyser tillsammans med kommunens miljöprogram och andra relevanta styrdokument för att utifrån inriktningsmålen identifiera och formulera mätbara förväntade resultat. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär, inte minst miljömässigt.
- Att kommunstyrelsen tar fram en grundläggande utbildning med fokus på praktisk tillämpning som respektive nämnd kan anpassa till sin egen verksamhet för att konkretisera hållbarhetsarbetet utifrån medarbetarnas vardag.
- Att kommunstyrelsen tar fram en övergripande kommunikationsstrategi till stöd för genomförandet av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030, liksom kommunikationsplaner till stöd för genomförandet av andra styrdokument såsom miljöprogrammet och den kommande klimatstrategin.

Datum som ovan

Anna Giotas Sandquist
Verksamhetsrevisor

Liz Gard
Certifierad kommunal yrkesrevisor

5 Bilaga: Källförteckning

Nedan redovisas de dokument och underlag från Vänersborgs kommun som har omfattats av granskningen.

- Agenda 2030 och Vänersborgs kommun – en kartläggning av kopplingar mellan Vänersborgs kommuns arbete och FNs Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Förvaltningsövergripande tjänstemannagrupp för Miljöprogram 2030
- KS 2018/262 Val av ordförande och ledamöter till samverkansgrupp för hållbar utveckling och miljö
- KS 2019/416 Ansökan om deltagande i Glokala Sverige
- Miljöaktivitetsplan 2020
- Miljöhandlingsplan 2019
- Miljöprogram 2030
- Miljöredovisning 2019
- Minnesanteckningar från Samverkansgrupp för hållbar utveckling och miljö:
 - 2019-08-20
 - 2019-10-16
 - 2020-02-12
 - 2020-06-24
 - 2020-09-30
- Minnesanteckningar från Samverkansgruppmöte miljöprogrammet:
 - 2019-08-20
 - 2019-10-29
 - 2020-01-21
 - 2020-06-03
 - 2020-09-08
 - 2020-10-28
- Minnesanteckningar:
 - Redovisning grupparbete Agenda 2030-utbildning 20-09-16
 - Uppföljningsmöte efter Agenda 2030-utbildning, samverkansgruppen för hållbar utveckling och miljö samt ordförande i Rådet för hälsa och social hållbarhet, 2020-09-16
 - Gruppernas anteckningar från workshop 28 okt 2020, sammanslagna i ett dokument.
- Mål och resursplan Vänersborgs kommun 2020-2022
- Omvärldsanalys 2021-2023
- Regler för mål- och resultatstyrning
- Regler för samverkansgruppen för hållbar utveckling och miljö
- Underlag: Vänersborgs kommuns status angående "Kommunernas klimatlöften"
- Valfärdsredovisning 2019

KPMG AB

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030

2020-12-17

- Årsredovisning Vänersborgs kommun 2019